

בסייעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש

בית יהושע

רח' מנחת יצחק 2

עיה"ק ירושלים תובב"א

**ע"י הרה"ג ר' מנשה ישראל
רייזמן שליט"א**

יום ו' פרשת תצוה - זכור

ח' אדר תשע"ה

יוצא לאור בס"ד
ע"י קול הלשון

נכתב לפני עריכה

יוצא לאור בס"ד
ע"י קול הלשון

ניתן למצוא את הקונטרס
באתר קול הלשון

www.kolhalashon.com

שיעור יומי ע"י הרב ג' ר' מנשה ישראל רייזמן שליט"א

יום שישי ערב ש"ק פרשת תצוה - זכור ח' אדר תשע"ה

ערב שבת קודש פרשת זכור תשע"ה.

לדעת תוס' והרא"ש היא מצוה דאורייתא לקרוא פרשת זכור. ועלינו להכין נפשינו לקיים מצוה זאת בכל לב ונפש כרצון השי"ת.

מרדכי הצדיק ראש, והמן הסוף, והרבונה באמצע

החת"ס בדרשות ז' אדר דף קלר. כתב ע"פ הגמ' במס' מגילה ז: חייב איניש לבסומי בפוריא עד ולא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. כי יש שני קצוות באנושות שיש בעולם, קצה העליון בגובה הם בני ישראל, והקצה התחתון שבאנושות הוא עמלק. וכמו שכתוב ראשית גויים עמלק לעומת בני ישראל שהם קודש ישראל לה' ראשית תבואתה. כי כשיש קו ארוך, ישראל הם ראשית מצד זה, ועמלק הוא אחרית שהוא הראשית מהצד השני. וכל שאר האומות נמצאים בין ישראל לעמלק. היותר גרועים מהם הם קרובים לעמלק. והטובים יותר הם קרובים לישראל. ותכלית קניינו ואהבתו של הקב"ה הם בני ישראל, ותכלית שנאתו הם עמלק. באופן שישראל ועמלק הם ב' קצוות.

והנה בבני ישראל בעצמם יש הרבה מדרגות, ומיהו הראש שבהם, הצדיקים שבכל דבר, בדורו של מרדכי היה מרדכי הראש, וכן בצד השני, ראש הרשעים הוא המן מבני עמלק. נמצא שמרדכי הוא עומד בקצה העליון שבכל האנושות, והוא ברוך מרדכי. לעומת המן שהוא עומד בקצה הכי תחתון שבכל האנושות. ומי היה אחד לאחר מרדכי, אסתר המלכה. מי היה אחד לפני המן, זרש.

וזה שאנו אומרים בשושנת יעקב, ארור המן אשר ביקש לאבדי ברוך מרדכי היהודי. אח"כ יורדים מדרגה משני הקצוות ואומרים, ארורה זרש אשת מפחירי, ברוכה אסתר בעדי. אח"כ אומרים ארורים כל הרשעים ברוכים כל הצדיקים [כנוסח ספרד ע"פ הירושלמי], כי כל שאר הרשעים הם מעל המן וזרש, וכל

שאר הצדיקים הם מתחת למרדכי ואסתר. ובסקווירא מוסיפים 'ארורים כל הגויים ברוכים כל היהודים' כי לאחר הצדיקים עומדים כל היהודים, ומעל כל הרשעים עומדים כל הגויים.

מי עומד באמצע הכל? חרבונה. הוא גוי שהוא מחסידי אומות העולם. מצד אחד אף הוא היה באותה עצה לתלות את מרדכי, אך ברגע שראה שהסיפור מתהפך, ברח משם. וממילא אפי' חרבונה יכולים עדיין לכלול אותו בטוב.

לשתות יין עד דלא ידע, לא לעמוד באמצע בין עמלק למרדכי, אלא לרוץ אל הצדיק

והנה כשאדם שותה יין ומתבסס, אמרו חז"ל סנהדרין ע. כל המתפתה ביינו יש בו מדעת קונו, כל המתיישב ביינו יש בו מדעת קונו, ובגמ' עירובין אמרו כל המתפתה ביינו הרי הוא בשבעים סנהדרין, ובברכות נז אמרו 'תלמיד חכם לעולם שותהו בתוכו', שזה הטבה גדולה לתלמיד חכם, ורבי יוחנן אמר 'חמרא וריחני פקחין', שבכח היין זכה להתפקח ולהחכים בתורה הק'.

לעומת זה כשאין אדם זוכה לשתות היין כראוי, נאמר בו 'כי יתן בכוס עינו יתהלך כמישרים, כל העולם כולו וכל העריות כולם דומין עליו כמישור, למי וי למי מדנים למי פצעים, למי שיתן בכוס עינו'.

ובזה מפרש החת"ס חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, היינו שלא יעמוד באמצע בין שניהם, בבחי' חרבונה שהוא בין ארור המן לברוך מרדכי, אלא ילך לקצה של מרדכי, ולא לעמוד באמצע.

האמונה מתחילה ביציא"מ לא הושלמה רק במתן תורה, ובין שניהם הגיע עמלק לקרר האמונה

הרי לנו שתכלית קניינו של הקב"ה בעולמו הם ישראל, ותכלית שנאתו הוא לעמלק. וכת' החת"ס שם בדרשות קלח: ע"פ דברי הרמב"ם בספר המדע בהל' יסודי התורה פ"ח א. שמשוה רבינו לא האמינו בו בגלל כל האותות ומופתים שעשה לנו, שכל המאמין ע"פ האותות יש בלבו דופי, שאפשר שיעשו האות בכישוף, ועיקר האמונה במשה רבינו בשלימות היה במעמד הר סיני, שעיינו ראו ולא זר, אזנינו שמעו ולא אחר, האש והקולות והלפידים, ואנו עומדים ורואים 'משה משה לך ואמור להם כך וכך'.

וזהו עיקר מלחמת עמלק, כי הוא הגיע בין יציא"מ למתן תורה, עוד לפני השלימות של 'במה האמינו בו במעמד הר סיני'. שהרי ביציא"מ לא היה הבירור בשלימות, ורק לאחר מתן תורה יתברר למפרע שכל מעשה יציאת מצרים היה כחו של הקב"ה ולא כישוף. וכאן באמצע נכנס עמלק וביקש לשכנע אותנו בביכול שהכל היה בכישוף, שהרי עמלק ימ"ש הוא מכשף גדול כמ"ש בדברי חז"ל וברש"י, ומכיון שבני ישראל עדיין לא היתה אמונתם חזקה בתכלית. ולכן זינב כל הנחשלים בדעותיו הכוזבות, בעוד שהיתה אמונה מסופקת בידם, ועייפים ויגעיים מטורח הדרך, ורפיון ידיים מהתורה והרוחניות, ולא ירא אלקים לפי' א' בספרי היינו שבני ישראל לא זכו אז לשלימות היראה.

וזהו עיקר השנאה לעמלק, על הויכוחים שעשה עם הנפלטים מהענני הכבוד, להשיבם מאחר ה', וכמעט שהצליח מעשה שטן כי גם טימא אותם בפגה"ב, ועי"ז כמעט שנאברו ח"ו. וזהו עיקר השנאה לעמלק שנכנס באמצע בנין האמונה לקלקל הכל, ולכן לחמו בו 'ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב', היינו שהתחיל להחליש את הקושיות שעשה עמלק, אבל קצת נשאר בסתר לבבם משהו מהקושיות שלו, שאפי' גם לאחר מתן תורה, עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו, ואמרו בגמ' שזה עולה על החטא של י"ז בתמוז, שכל זה היה תוצאה של הרפיון שהכניס בהם עמלק, כי הוא נכנס בדיוק במצב מאד מסוכן. כמ"ש הרמב"ם שם, שהמאמין ע"פ האותות יש בלבו דופי, כי אחר מתן תורה אין שום דופי, שזה מחזק גם את יציא"מ, אך לאחר הפקפוקים שעמלק מכניס כישופים ומחשבות שהכל היה כישוף, עי"ז כמעט שהצליח מעשה שטן, ואפי' שבסוף החליש יהושע את עמלק אך משהו נשאר בלב, שאנו צריכים למחוק אותו בכל שנה ושנה.

אין השם שלם, ב' בחינות שיש בשם הויה

בחת"ס דרשות פורים מביא דברי הרוקח שיש קס"ו תיבות בשני הפרשיות של מחיית עמלק, פ' זכור ופ' ויבא עמלק. ובמגילת אסתר יש קס"ו פסוקים. וכן מספר התבות יש בהלל הגדול הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו עד הודו לאל השמים כי לעולם חסדו, גם שם יש קס"ו תיבות. ופי' הרוקח 'נותן לחם לכל בשר' הוא סעודת פורים, 'הודו לאל השמים' הוא קריאת המגילה. כי קריאתה זו הלילה.

ומבאר החת"ס ע"פ מש"כ רש"י בפ' בשלח 'כי יד על כס יה' כי אין השם

שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, כי לפני כן שמו יתברך הוא רק שם י"ה, וכמ"ש בתוס' ברכות 'יתגדל ויתקדש שמ"ה רבא' שאנו מתפללים שיתגדל השם י"ה ויהיה רבא שיושלם השם ע"י מחיית עמלק. והנה שם הויה מורה על היותו ית' היה הוה ויהיה. אותיות י"ה מורה שהיה תמיד, ואותיות ו"ה מורה על ההוה שהשי"ת עכשיו מחיה ומהוה הכל ונמצא כאן, ואין שום כח בעולם בלעדו, וגם ברגע זה אין שום דבר שהוא עזב ח"ו. והנה פרעה כפר בהכל, ואמר מי הויה אשר אשמע בקולו. היינו שכפר גם בבחי' ב' אותיות ראשונות י"ה.

ממלך אינו כופר באותיות י"ה שבשם, רק באותיות ו"ה, שאינו מאמין בהשי' גחת השם

לעומתו עמלק שנולד מתמנע ואלפיז בן עשיו שנולד מיצחק אבינו, הרי בן קיבל מאביו שהשי"ת ברא את העולם, לכן עמלק אינו כופר בבחי' אותיות י"ה שה' ברא את העולם, אלא שכופר באותיות ו"ה שהשי"ת הוציאנו עכשיו ממצרים באותות ומופתים, כי אני הויה בקרב הארץ, ואין כמונו בכל הארץ, כמו שכתוב בתורה בעשר מכות. ובני ישראל יצאו ממצרים בעשירות גדולה של אמונה, ועמלק אינו סובל את זה, כי הוא טוען שעזב את הארץ עפ"ל, וכאילו כל מה שנעשה בעולם רק מקרים, כחות שהקב"ה מסר לשרים, והכשפים מכחישים הכל, והכחיש כל הניסים והנפלאות ע"י מעשי הכישוף, ועי"ז ביקש להכחיש את כל יציאת מצרים שהיא היתה הוכחה גדולה על אותיות ו"ה.

ולכן המלחמה עם עמלק היא נצחית, כמ"ש בדרשות נחלת דוד לרבי דוד טעביל, כי גם היום יש לנו נסיונות בכל יום ויום על אותיות ו"ה, שומרי תורה ומצוות אין להם נסיונות באותיות י"ה, כי מאמינים שיש בורא שעשה הכל, ואין צריך ע"ז כ"כ הרבה התחזקות, כי פותחים את העיניים ורואים יוצר אור ובורא חושך שהשי"ת ברא הכל. אך בחיי היום יום, משהו פגע בכבודו או שהוא מאשים את עצמו על כל מה שנעשה איתו, הרי שחסר אמונה באותיות ו"ה, הרי שעיקר מלחמת היצר שלנו הוא בזה שהשי"ת משגיח בהשגחה פרטית. כי עי"ז יש לנו חלק בתורת משה רבינו ע"י שמאמינים שאין טבע ורק הכל ניסים ונפלאות. שבאמת זה היה צריך להיות הלימוד הפשוט שלנו ע"י יציאת מצרים, שמתוך הניסים הנגלים אנו לומדים גם על הניסים הנסתרים כמ"ש הרמב"ן בסוף פ' בא.

אך מכיון שהגיע עמלק ימ"ש כמה שבועות אח"כ, וקירר לנו את האמבטיה של אמונה בו"ה, שאם לא היה מגיע עמלק היה לנו כ"כ הרבה יותר ברור האמונה בבחי' ו"ה, ובגללו יש לנו עד היום הזה מלחמה עם אמונה בהשגחה פרטית, עד שאנו צריכים כמה פעמים ביום לחזור על דברי הרמב"ן, כי הנסיונות מתחדשים בכל עת. וזה שאמר הקב"ה 'אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק'.

נכין לבבנו להתבונן מה שעשה לנו עמלק, וכך נגביר השנאה למחות אותו

וזה שכתב החינוך שהמצוה היא קודם שקוראים את הקריאה לשון בעצמינו מה שעשה לנו עמלק, לעזור שנאתינו עליו, וכשארם יודע שכל הנסיונות שהוא עובר באמונה הבהירה, אשם בזה עמלק ימ"ש, כשהיינו בן יציא"מ למעמד הר סיני, שזה היה מחזק את האמונה באופן שלם, והגיע הרשע הזה והתחיל לבלבל אותנו בבלבולים שזה כישוף, וזה השפיע עלינו עד היום הזה, שיש לנו נסיונות בבחי' אותיות ו"ה.

כשיתבונן האדם שכל מה שהאמונה לא בהירה אצלו בנפשו ביום הזה, הוא מחמת אותו עמלק, אזי יכניס שנאתו באופן נורא בלבו.

ואיך נתברר שכל דברי עמלק הכל הבל ושקר ושוא? זהו הלימוד של מגילת אסתר. שזה מגלה לכל אחד ואחד שכל מקרינו ומעשינו אינם מקרה וטבע כלל, שהרי בזמן בית ראשון היו הרבה ניסים נגלים, אך מגילת אסתר מלמד שגם בתוך הטבע הכל נס. לכן אנו מקדימים זכירה לעשיה, שאנו קוראים מחר בשבת קודש שזכינו לצאת ממצרים, וכמעט שהיינו באים לקבלת התורה והיה השם שלם, הן אותיות י"ה והן אותיות ו"ה, שמתוך הנגלים היינו רואים על הנסתרים. והגיע עמלק ותקע בלבול, ותמיד עושה לנו ספיקות היש הויה בקרבנו, לא ספק היש הויה, אלא היש הויה בקרבנו, שכל הנהגת הטבע גם ממנו יתברך, מה שיש לבעל כשרון פרנסה וכו', הכל מאיתו יתברך. וזהו הספיקות שעמלק לוחם בנו.

כנגד קס"ו התיבות שיש בתוה"ק בפרשת מחיית עמלק [כנגד שמות הקודש העולים בגי' קס"ו] והם המתינו להשלמה למישהו שיסביר באר היטב כמה עמלק טועה ומשקר, על זה מצאו חכמי ישראל לנכון לכתוב מגילת אסתר קס"ו פסוקים. ומצאו רמז 'כתבתי לך שלשים' שמצד קס"ו תיבות שבתורה עדיין יש ספיקות כי אין השם והכסא שלמים, כי עמלק יושב לעומת הקב"ה

בביכול. לא רק לעומת ישראל, אלא שהוא לוחם בהשי"ת בעצמו. כמו שאנו אומרים ביוצרות דשבת זכור בפיוט דרבי אלעזר הקליר 'ואתה ה' לעולם תשב, והוא נגדך למטה יושב, תפוס במדבר וכל הישוב, אני ואפסי עוד בכל לב מתחשב'. ולזאת באו קס"ו פסוקי המגלה שמספרים את המעשה האמיתית. שע"י המעשה הזאת יש לנו לימוד על יציאת מצרים וכל המקרים המתחדשים שאין בהם טבע כלל.

קס"ו תיבות שבפרק 'כי לעולם חסדו' ממשיך את המלחמה בכפירה של עמלק

וזה שכתב הרוקח שעל זה תיקן דוד המלך קאפיטל של קס"ו פסוקים 'כי לעולם חסדו', שכל תוכן הפסוקים הוא הודאה להשי"ת שהוא ברא הכל, ועושה השמים בתבונה, את השמש ואת הירח כי לעולם חסדו, בחי' י"ה שזה ברור. ואח"כ ביקש ה' לגלות לנו בחי' ו"ה והוציאנו ממצרים, למכה מצרים בבכוריהם וכו' לגזור ים סוף לגזרים, למוליק עמו במדבר. ומשם ממשיך שאפי' בשפלנו זכר לנו, נותן לחם לכל בשר, שזה מקרינו וטבענו, שאנו צריכים לדעת שאותו כי לעולם חסדו של עושה השמים והשמש והירח, הוא גם הכי לעולם חסדו של הלחם שנתן לי עכשיו. ועל כל זה 'הודו לאל השמים כי לעולם חסדו'. דוד המלך היה באותו זמן לפני מגילת אסתר. וממתין ומצפה שיתגלה שלימות שם הויה, ולדעת שכל המקרים מאיתו יתברך.

ולכן כשבא שמעי לקלל את דוד וביקשו להרגו, אמר דוד המלך 'לא יומת איש היום' פרש"י לא יומת איש, כי צריך להוולד ממנו מדרכי בן יאיר בן שמעי. כי דוד המלך היה לא ברור שהשם אמר לו קלל, אך יש עוד יהודים שממתינים ללמוד שהכל ניסים ואין טבע במנהגו של עולם כלל, לכן שמעי שהיה תלמיד חכם, רבו של שלמה המלך, ממנו יולד נכד מדרכי הצדיק שילמד זאת את כל ישראל.

וקודם שנסתלק דוד המלך אמר צוואה לבנו שלמה המלך להרוג את שמעי, שיקבל עונשו בזה העולם משום מורד במלכות, כדי שיזכה לחלקו בעולם הבא, וזה ביום האחרון שאין כבר קנאה ונקמה, וכבר נולד ממנו בנו שיוליד את מדרכי הצדיק.

ולפני שהיה לנו נס של פורים היה לנו את המזמור הודו לה', קס"ו תיבות כנגד קס"ו תיבות שבפרשיות מחיית עמלק. אך אח"כ זכינו למגילת אסתר קס"ו

פסוקים שעיי"ז נתקיים 'והיה לה' לשם' שנעשה השם מלא. כמ"ש הקליר 'השם ימלא ככתיבתו, מחציו יתמלא תיבתו' וכך תושלם המלחמה שיש לנו מדור דור נגד עמלק, וכך נזכה שהקב"ה איתנו ביחד נמחה את עמלק.

הקב"ה מזכיר לנו שנכשלו בספיקות באמונה, ומדבר בלשון רמז, זכור את עשה לך הכלב הזה.

ברדושי ז' אדר קעו: כתב החת"ס להוכיח שאין המצוה רק בפשטות לקחת עמלקי ולהרוג אותו [כנודע שהחת"ס בעצמו זכה לקיים זאת בצעירותו כשעשה סיום הש"ס, היה איזה גוי שציער אותו ונתן לו כמה סטירות ומת הגוי, ונודע שהיה עמלקי] אלא שהמצוה מן התורה הוא גם עבודת הלב, למחות משם זכר עמלק, וראיה מדברי המדרש בפסוק זכור את אשר עשה לך עמלק 'משל לאוהבו של מלך שנכנס לפרדס המלך ורצה לגנוב פירות, ובאו הכלבים וקרעו כסותו, כשביקש המלך להזכיר לאוהבו שילך בדרך טובים ולא יגנוב עוד, לא רצה לביישו, רק אמר לו 'זכור מה עשה לך הכלב השוטה ההוא'. והרי שעיקר כונת המלך שיזכר במעשיו ולא במה שעשה לו הכלב.

והרי הפסוק 'היש ה' בקרבנו' כבר היה לפני עמלק, שזה כתוב פסוק לפני כן, כי אז עוד לא נתבררה האמונה בבחי' ו"ה, וכשה' רוצה להזכיר לנו שלא יהיה לנו ספיקות באמונה בהשגחה פרטית, הוא מרמז לנו 'זכור את אשר עשה לך הכלב השוטה ההוא', היינו מה אתה עשית שבגלל זה בא הכלב וקרע כסותך. והעיקר הוא הרפיון ידיים שזה מה שצריך לזכור לתקן. ועמלק הוא הכלי שעל ידו השי"ת מגלה את האמת, כי זה דרכו של הקב"ה לקחת המנגר הכי גדול ודווקא על ידו לגלות אלקותו. כמו שכתב במדרש על הפסוק 'את כל אשר קרהו' 'בן בנו של קרהו' הוא עמלק אשר קרץ שהכל מקרה ואין השגחה, ועתה דייקא ע"י המן יתגלה בעולם שאין טבע כלל, כי בנס פורים נתגלה מגילת אסתר עם קס"ו פסוקים שמלמדים השגחת ה' בפרטי פרטים בכל חפץ ותנועה בעולם.

בהר הכרמל מתתקן שם שלם, ובהר תבור כסא שלום, ובגלגל קדושת הברית

עוד כתב החת"ס ברדשו ז' אדר דף קמג: על מה שאמר שמואל לשאול שכל מה שבחרו בך למלך הוא שתמחה זרע עמלק, כי הוא מזרע של רחל ועל ידיהם ימחה זרע עמלק. וציוה עליו שמואל שלא יחמול על עמלק ויהרוג מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק משור ועד שח, ובסוף השאיר את אגג חי וחס

על הבקר והצאן, והקב"ה אמר לשמואל 'ניחמתי כי המלכתי את שאול למלך כי שב מאחרי'. ואח"כ זעק שמואל כל הלילה, ובבוקר אמרו לו לשמואל 'בא שאול הכרמלה והנה מציב לו יד, פרש"י שהציב לו מזבח.

מי שיודע קצת גיאוגרפיה מתקשה מאד להבין הפסוק 'בא שאול הכרמלה', כי מלחמת עמלק הוא במעלה עקרבית שהוא בגבול הדרומי של ארץ ישראל, באזור באר שבע וערד, שם יש הר ריקני ששם גרו אדום, ושמואל הנביא היה גר ברמה בארץ בנימין, ויוגר לשמואל לאמר, שכבר היה שאול בכרמל, שהלך מבאר שבע לחיפה.

ובהפטרות כי תשא כתיב באליהו הנביא 'וירפא את מזבח ה' ההרוס'. ופרש"י שהוא המזבח אשר הציב שאול לפני שלוש מאות שנה אחר מלחמת עמלק, ואליהו הנביא מרפא את אותו המזבח, לקדש שמו יתברך שכולם יצעקו 'ה' הוא האלקים'.

ויש להבין מה חיפש שאול בכרמל, שהוצרך ליסוע באותו יום מבאר שבע עד חיפה. ולא עוד אלא שצ"ע בהמשך הפסוק 'ויסוב ויעבור וירד הגלגל', הרי גלגל הוא הוא כאן סמוך לירושלים כשנוסעים לים המלח, מול ירחו סמוך לירדן, שם היה גלגל, משכן יהושע לפני שעברו לשילה, ממש כאן סמוך לירושלים, ושם היה ברית מילה לבני ישראל ביום י' ניסן, היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם, ויקרא שמו גלגל.

וראה זה פלא איזה מסע עשה שאול באותו יום? נסע מבאר שבע מקום מלחמת עמלק עד הכרמל בחיפה, ועוד לא היה אז כביש 6, ומהר הכרמל חזר חצי הדרך עד הגלגל סמוך לירדן, ושמואל הנביא ירד אליו הגלגלה. ואמר לו שאול הקימותי את דבר ה', ואמר לו שמואל 'ומה קול הצאן הזה באזני' ויאמר שאול, מעמלקי הביאום וכו'. ואז אמר לו שמואל שה' קרע ממלכתו.

שאוֹל חִישַׁב שֶׁכֶּבֶד מַחֲקֵה אֶת עֲמֶלֶק בְּשִׁלִּימוֹת, לָכֵן נִסַּע לְכַרְמֶל, גִּלְגָּל, וְתַבּוֹר, לְהַשְׁלִים שֵׁם ה'

ופי' החת"ס דיבורים נוראים כי בשעה שנתן הקב"ה את התורה בהר סיני, הגיעו ההרים תבור וכרמל וביקשו שהקב"ה יתן עליהם את התורה, וה' בחר דווקא בהר סיני, אך כיון שבאו לכבודו שילם להם השי"ת, כי בהר תבור אמרו ב' פעמים אנכי, בשירת דבורה אחר המלחמה סיסרא אמרה אנכי לה' אנכי

אשירה, ואז היה התגלות קידוש ה' על הר תבור. ועל הר הכרמל נאמר ב' פעמים ה' הוא האלקים במעשה דאליהו הנביא בהר הכרמל.

ומלחמת עמלק שהיה לפני הר סיני, נגרם שאין השם שלם ואין הכסא שלם, בתבור נתתקן הכסא. כי אנכי בגימ' כסא. ובהר הכרמל צועקים ה' הוא האלקים ששם נתתקן שם הויה. אלא שעמלק גם פגם בברית מילה, כמ"ש רש"י, ויזנב בך כל הנחשלים אחריך שהיה עמלק קוצץ מילה וזרקם כלפי מעלה, וככתוב בספרי מה שגידף וחירף עמלק באותו מעמד. וזלזל במצות מילה.

ושאול דרש קל וחומר מעסקי נחל ועגלה ערופה, והיה נדמה לו שדרש כראוי, והוא מרגיש שכבר מחק את זכר עמלק, לכן הוגר לשמואל לאמר 'בא שאול הכרמלה', כי שאול ידע ברוה"ק שבהר הכרמל יושלם שמו יתברך, לכן בא הכרמלה והנה מציב לו יד, כי משה רבינו אחר מלחמת עמלק בנה מזבח ויקרא שמו ה' ניסי, היינו שעוד יבא זמן שיושלם השם והכסא ואז יבנו מזבח ויקריבו קרבנות לה' בשלימות, וכיון שהרגיש שאול שכן מחה עמלק בשלימות לכן הלך עד הכרמל כי שם הבטיח ה' שיושלם שמו, ולכן הציב לו יד. [אלא שכיון שזה לא היה נכון, לכן קוראים לזה מזבח ההרוס עד שתקנו אליהו].

אח"כ 'ויסוב וילך הגלגל' ששם נמולו בני ישראל ביום י' ניסן, כמ"ש וימל יהושע את בני ישראל שנית, ושם הוא המקום השני שצריך להודות לה' שזכה למחות עמלק שפגם במצות ברית מילה.

ושאול חישב ללכת למקום השלישי, ללכת להר תבור ושם להודות לה' על השלמת הכסא ע"י מחיית עמלק. כששמע זאת שמואל הנביא שחושב שאול שכבר עשה התיקון השלם, להודות על הכסא השלם לפני שנשלם באמת, הרי זה מסוכן מאד, שלא נחיה בעולם מבולבל כזה, ולכן עצר את המסע הקודש שנסע שאול לעשות סגול התיקונים, ולכן תפס אותו בגלגל לפני שילך עד תבור, ואמר לו שם שלא זכית, ולא נתתקן הכרמל, ולא הגלגל.

משיא ומתן שבין שמואל לשאול בהשאת הצאן של עמלק

והנה הטעם שאמר ה' להרוג גם הבהמות של עמלק, פרש"י 'כדי שלא יזכר שמו של עמלק בעולם'. ומי ציוה לנו על זאת, משה רבינו אמר ברמז, מחה תמחה את זכר עמלק, ורש"י פ' שהכונה גם להרוג את הבהמות, ומי שאומר לנו שזה הפירוש, שמואל הנביא, שלכן ציוה לשאול גם להרוג את הבהמות

של עמלק. אך שאול המלך גם היה גדול בתורה, וטען שאול ששמואל יש לו חומרות יתרות במחייית עמלק להרוג גם את הבהמות, מה יכול להיות אם ישארו הבהמות.

ובזה נבין סדר הפסוקים, ששואל אומר לו 'הקימותי את דבר השם', ושמואל שואל אותו 'ומה קול הצאן הזה באזני'. שלכאן צ"ע מה ששמואל הנביא עושה עצמו כותם לשאול ומה קול הצאן הזה, הרי הקב"ה כבר אמר לו בנבואה שמבטל את הממלכה משאול על זאת, והיה לו לומר תיכף בבירור, שהוא נענש ע"י שהחיה את הצאן, מה לו להמתין שישב לו שאול 'מעמלקים הביאום'.

כי שמואל רצה להוכיח את שאול על טעם הריגת הבהמות, לכן שאל אותו 'ומה קול הצאן', ותיכף ענה לו שזה מעמלק, אמר לו תיכף 'הלא הנך רואה בעיניך שהזכרת שם עמלק על הצאן'.

בתורת משה פ' זכור הוסיף שכששאל שמואל 'ומה קול הצאן הזה באזני' ענה שאול 'מעמלקי הביאום למען זבוח לה' אלקיך'. כי שאול הסביר לשמואל, אם רצונך שלא יזכרו את עמלק, הרי כשיקריבו כל בהמותיו לקרבן לה' הרי כבר ישכחו לגמרי זרע עמלק, כי כבר שחטו והקריבו אותם לגמרי להשי"ת. ואזי ענה לו שמואל תשובה שהיא לכאן 'שלא ממין הטענה ויאמר לו שמואל, הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה'. מה תשובה היא זאת על טענת שאול?

אלא שענה לו שמואל, הרי 'קטן אתה בעיניך', כי הנך משבט בנימין הקטן שבשבטים, וכן משפחתך היא הקטנה שבשבט בנימין, וא"כ מדוע בחר בך ה' למלוך על ישראל, הרי שאין אנו מבינים את דבר ה' ומצוותיו. וא"כ מה לך לחפש טעמים, ולומר שכל איסור השארת הצאן הוא שלא יזכר שם עמלק וע"י שיקריבו לקרבן מותר, כי אין לנו שום הבנה ברצון ה'. רק צריך לשמוע ולקיים.

כי מצות המלך שלא לסור ממצות נביא אפי' שאינו מבין כלל, לא תסור מן הדבר ימין ושמאל. בתמימות בשלימות.

אסתר המלכה מתקנת בשתיקתה את פגמו של שאול זקנה

ואסתר המלכה נכרת שאול יושבת חמש שנים בבית אחשורש, ומרדכי שהוא נביא, ונמנה בין מ"ח הנביאים, והוא מצוה בנבואה לאסתר המלכה שלא תאמר

עמה ומולדתה, ובכל יום ויום מרדכי מתהלך בחצר בית המלך, ומצוה עליה שלא תגיד את עמה. וזה בלי שום טעם. אסתר היה לה נסיון קשה, ומאמר מרדכי אסתר עושה. אפי' שאין מבינה את הסיבה על מה ולמה. וע"י שהיא שומרת על מצות הנביא בשלימות חמש שנים ברציפות בלי שום פשעטלאך שכן יהיה טוב לבני ישראל שהיא תגיד שהיא מבני ישראל, והיא מחזקת עצמה במסירות נפש. ולכאן זה היה פיקוח נפש, שהרי ושתי נהרגה על שלא שמעה בקולו בשטות גמור, והיא אינה שומעת בקולו של אחשורש חמש שנים, שהוא שואל אותה מאיזה אומה את, ואינה עונה לו. הרי ממש מסירות נפש לשמוע בקול הנביא. וזה היה תיקון על מעשה דשאל.

והרה"ק מרוז'ין פירש דברי שאול 'הקימותי את דבר השם', כי באותו לילה שנשאר אגג חי, נולד משם בן ומבני בניו היה המן שע"י גזירותיו נתגלה הנס של פורים, ואזי קיימו וקבלו היהודים את התורה מאהבה, וזהו לשון 'הקימותי את דבר השם', שע"י שהשאיר אגג חי, ישתלשלו הדברים שיקבלו ישראל את התורה באהבה.

יצא דבר מלכות מלפניו - הכנה להריגת המן

הזכרנו דברי הרוקח על קס"ו פסוקי המגילה הם כנגד קס"ו תיבות מפרשת עמלק. ונזכיר פסוק אחר במגילה ונראה איך עי"ז נתגלה טעותו של עמלק, כי אין טבע במנהגו של עולם כלל.

'כי יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדתי פרס ומדי אשר לא תבא נפשי לפני המלך אחשורש' ופי' המלבי"ם וכן הגר"א ביוסף לקח שעד האגרות הראשונות היה הסדר שכשביקש אחשורש להרוג איזה אדם היו צריכים לבקש רשות משבעת שרי פרס ומדי 'כי כן דבר המלך' ששואלים את 'כל יודעי דת ודין' כדת מה לעשות. אך מאותו יום אמר ממוכן לעשות חק חרש שמהיום והלאה יוכל המלך בעצמו להחליט הכל, 'אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו' היינו מלפניו מלכד, שכל פעם שאחשורש מצוה להרוג הורגים מיד. וזה היה הכנה טובה ל'תלוהו עליו' = ויתלו את המן. ... ולכן הוא נקרא ממוכן, שהוא מכין לעצמו את התליה. כי אם ישאר החוק מאז ומתמיד שכל פעם צריך לשאול את שבעת השרים, הרי היה הולך לשאול עצה אם להרוג את המן כי נפל על המטה אשר אסתר יושבת עליה, הרי היה המן לוקח פתחון פה והיה מסביר את עצמו שדחפו אותו, ומסתמא היה יוצא זכאי בדינו. אלא שכיון

שכבר עשה ממוכן חק הזה שהמלך יכול להחליט לברו, ולכן תיכף ומיד 'ויתלו את המן על העץ אשר הכין לו' שהכין לו לפני תשע שנים שכשהמלך מצוה לתלות תולים מיד.

להיות כל איש שורר בביתו - הכנה להשארת עץ התליה

והנה התוצאה של האגרות הראשונות בפרק א' דמגילה הוא שהמן צוה להוציא פקודה 'להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כרצון עמו'. ופי' הגר"א זי"ע שבפרק ו' כתיב 'וישב מרדכי אל שער המלך והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש, ויספר המן לזרש אשתו וכל אהביו את כל אשר קרהו, ויאמרו לו זרש אשתו וכו' אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו, כי נפול תפול לפניו. עודם מדברים ויבואו וכו' להביא את המן אל המשתה אשר עשתה אסתר'.

פי' הגר"א שבבית המן היה ויכוח כזה. זרש אמרה להמן, הרי אתה בנית אתמול עץ גבוה לתלות את מרדכי, והיום צוה עליך המלך להוליך את מרדכי על הסוס ולהכריז ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, אם חפץ בחיים אתה, לך תיכף ומיד ותוריד את העץ שעשית למרדכי הצדיק, הרי כולם יודעים שעשית את זה בשביל מרדכי, גם חרבונה ידע מזה, ומסתמא היה כתוב על העץ שזה בשביל מרדכי. א"כ הרי לך סכנה גדולה, אם מזרע היהודים וכו', לכן תיכף תוריד את העץ.

המן צחק על זרש, 'כל אשר קרהו', זה סתם היה מקרה, בדיוק באתי אל המלך והמלך נזכר סיפור ישן של בגתן ותרש, ולכן בדיוק אמר לי להוליך אותו ולהכריז ככה יעשה, אך הבה נמתין שהמלך ירגע ואז נחזור לתלות את מרדכי. כי המן חי רק עם מקרים מקרים מקרים, היום היה מקרה כזה, מחר יתהפך המקרה לטובתי. כי אדרבה עכשיו שכבר שילמו למרדכי את שכרו, עכשיו יאמר איזה הלשנה על מרדכי ויתלוהו. וזהו 'עודם מדברים עמו', מדברים אם כן לחתוך את העץ או לא. זרש טוענת להוריד את העץ והמן לא מרשה.

והנה אם לא היה יוצא חק מתחילה להיות כל איש שורר בביתו, הרי היתה זרש גם שולטת בבית, וכשהיה המן הולך לסעודה, היתה יוצאת עם מסור וחותכת את העץ. הרי אשה חסירה היא ורוצה להציל את בעלה ממות בטוח. אך כיון שרק האיש שורר בביתו וזרש רועדת מפחד לא לעשות כלום בלי רצון בעלה, ולכן צוה שבע שנים קודם להיות כל איש שורר בביתו, ולכן אין רשות

להזיז שום עץ בחצר בלי רשות. ונשאר העץ במלא קומתו ותפארתו, שיהיה מוכן לאחר שעה כשיאמר חרבונה 'גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי' ויאמר המלך תלוהו עליו...

וכל זה נכלל במה שאמרו חז"ל שצריך לקרוא את כולה, כי כל חלק ראשון שבמגילה הכין את הישועה של החלק השני. שזהו מלחמת עמלק, שכל מה שנעשה בעולם, הכל הכנה לישועת ישראל.

מדבר כלשון עמו - הכנה לנס דבנתן ותרש

וכן מה שציוה המן 'מדבר כלשון עמו'. היתה הכנה לישועה. כי לפני הציווי הזה היו כולם מזכרים לדבר לשון פרסי, ואז לא היה יוצא המשך הנס עם בגתן ותרש שיכלו לדבר לשון טורסי, שרק מרדכי הבין דבריהם. כי היו מזכרים לדבר רק פרסית.

הרי הוכחה ברורה עין בעין שהקב"ה הוא הווה, ומעורב בכל מקרים ואין טבע במנהגו של עולם כלל. זהו כח פסוקי המגילה שצועקים בשלימות איך למחוק עמלק, שבא לקרר ולבלבל בספיקות באמונה. ולגלות כי אני ה' בקרב הארץ.